

Research

ТОПОНИМИТЕ КАТО ОТГЛАС НА ЛЕКСИКАЛНАТА ВРЪЗКА С КАЙЛЕ- ГРАДА И ИМА-ЦАРЕ (ОПИТ ЗА ИНТЕРПРЕТАЦИЯ НА СЛОВЕСНОТО НАСЛЕДСТВО НА „ВЕДА СЛОВЕНА“)

Гатя СИМЕОНОВА

Abstract. A detailed analysis of the Bulgarian toponyms as a reflection of the ancient Bulgarian culture and traditions is presented. The paper studies a number of place names, their origins, meaning, use and typology.

Keywords: toponyms, Bulgaria, Vassil Mikov, Veda Slovena

В монографичното изследване на Васил Миков “Произход и значение на имената на нашите градове, села, реки, планини и места,”¹⁾ публикувано през 1943 г., е представена значителна част от топонимичното наследство у нас. Дотолкова, доколкото позволяват изворите, названията на селища и природни обекти са проследени от

дълбока древност. Топонимите са класифицирани по определени показатели - старинност, етнически произход, етимология. Интерес представляват и тенденциите в самия процес на именуване, което по своята същност е социолингвистичен акт. Всяка промяна в обществото – политическа, социална, културна, демографска – дава отражение върху имената на селищата и обектите от природната среда. На практика това означава преименуване чрез въвеждане на нови топоними, дословен превод на старите със запазване на смисъла или някои фонетични промени при употребата на заварените топоними в нова езикова среда.

Изследването на Миков, както вече беше споменато, засяга проблема топоним-езикова принадлежност. Последната е представена чрез лексеми (названия на селища, местности, планини, реки) с тракийско, прабългарско, славянско, гръцко, латински, арабско-турско потекло. Натрупаното знание би могло да се използва за осмисляне на възможността за местен (пелазгийско-тракийски?) произход и ранна поява на топоними със съставка *ем/уам/им/ерм/ирм/ям* по нашите земи, каквито са Емона, Исмар, Армените, Ерма, Ерменлуй, Ямен, Ямна, Ямник, Ямфорина. Емона е един от фонетичните варианти (Ем, Хем, Хемус, Имъ) на името на Стара планина от времето на траките, за което беше направно допускането, че може да се родее с антропонима Има. Не е търсена обвързаност между този ороним и названието на тракийското селище Евмолпия, а такава връзка между най-старото име на Пловдив и Емона/Имъ-планина/Има царе е логична. Несъмнена и призната от всички лексикографи обаче е връзката на този топоним от времето на траките със съвременните Емона (село в днешна България) и Емине (най-източната част на Балкана). Като топоним с тракийски произход е вписано селищното название Исмар. Селището се е намирало на територията на тракийското племе кикони, обитаващи югоизточните склонове на Родопите, и е било прочуто със своето вино, за което се

споменава и в Илиада. В търсене на обосновка за извеждане на топонима И(с)мар от антропонима Има, нека припомним, че една от заслугите на този цар според “Веда словена” е в това, че той е учил хората “да си правят руйно вино.” От времето на траките и в тракийска среда са били активно ползвани няколко оцелели днес селищни названия, които обаче Миков обвързва с гръцка етимология. “Още гръцките търговци и след тях римляните, са създали покрай някои светилища и в някои селища и тържища и пазарища, които са били известни с името емпори от гръцкото емпорион или Emporium. Тит Ливий разказва, че Филип V през 211 г. пр. Хр. е обсаждал столицата на медите Iamphogina, дн. Ямборино (Кюст.). Същият произход има и Емборе (Костурско), до което има развалини на старо селище, наречено с българския превод Търговище.”²⁾ Самият факт, че споменатите селищни названия се отнасят до столица (племенен център) и светилища, е достатъчен, за да потърсим и друга етимология – на властови и духовен център, където чрез общуване от най-различен характер се постига обмен на ценности. Твърде е възможно осмислянето на емпориона като тържище за размяна на стоки да е вторично и късно, тъй като в римската епоха споменът за тип поселение, възпроизвеждащо някои от функциите на града на Има, е бил изличен. Пример за късна “очевидна” етимология се открива и при топонимите Армените (колиби в Габровско), Ерменлуй (село в Никополско), Армянска поляна (до с. Видраре, Тетовско). Миков ги представя като производни от етнонима Арменци, което е произволно и повърхностно тълкуване. Арменците в България никъде не са представени от селско население. Очевидно е от примера Ерменлуй, че в основата е лексемата Ерм, че тя се среща като название на река и селище Ерма и че по всяка вероятност се родее не с арменците, а с бог Хермес, с патрона на българския празник Еремия (Ермия, Ирима, Ирмин ден, Зъмски ден)

пророк Йеремиа, с митичните същества нави, наричани още ерменки, ирменки, йермелийки.³⁾

Следва една поредица от топоними, които в съдържателен план имат връзка с водата и с формата на планинския терен. Топонимията, според проучването на Миков, отразява в детайли релефа на планински терени – по един начин се назовава полегатия склон, по друг - стръмния. И тук именно като названия на местности със стръмни скалисти склонове са приведени примерите Иримъ (до с. Кюлевча, Шуменско) и Тъмръшъ/Тъмрешъ: “Същата форма, само че с много по-големи размери, има и почти забравеното областно име Тъмръшъ в северните склонове на Родопите.”⁴⁾ Първата дума е представена като турска, а втората – като такава с неизяснен произход. Скалата, скалистата част на планината, особено когато е обвързана с легенди, предания и митове за святост, неизменно съседства с вода – свята, лечебна, чудовторна. Повсеместното название на извори с чудодейни води у нас е *аязмо*, което е навлязло широко в топонимията. Както названието на м. Аязмото до Вресово (Айтоско), така и топонимите Ямен (село в Кюст.), Ямна (местност в Тетевенско) и Ямник (местност до Студено Буче, Монтанско) Миков определя като гърцизми със смисъл на извор и “мочур.” Топоними, свързани с вода и включващи в названието си съставки като ям/им/хим, като Химитли (Сладък кладенец) и Ямурджа-баир (Дъждовен връх) са представени като турцизми. Нищо обаче не е казано за произхода на селищното название Ямбол.⁵⁾ Представеният коментар относно езиковата принадлежност на посочените дотук лексеми, които са част от древното топонимично наследство на нашите земи, по всяка вероятност не е единствено възможен и окончателен. Подобни нагласи при тълкуването на произхода се долавят и при представянето на селищни названия от по-ново време. В българската селищна мрежа, наследена от Възраждането, се откриват доста названия на малки селища (села,

махали), както и на някои местности, относно които би могло да се допусне смислова и функционална обвързаност с лексикални форми, производни от антропонима Има: Имамлар (Верско, Звънче, Хс.); Имам махале (Слънчоглед, Рз); Иманоглар (Едноверци, Хс); Имитлии, Химитли (Иван Вазово, Пл. и Ясеново, Хс); Имишлери/Имишлере/Емешлери (Овощник, Хс); Имрен къой/Емрен къой (Дъбова, Бс); Имренлер (Имренчево, Вн); Имрихор/Имрихор кая (Велино, Вн); Имарет дере (курортна местност в Западните Родопи, преименувана през 1972 г. в Хайдушки поляни).⁶⁾

Фактът, че имената на някои от посочените селища са вписани и чрез фонетичните им варианти (Имишлери/Емешлери; Имрен къой/Емрен къой; Имитли/Химитли), прави основателно предположението, че групата на интересуващите ни топоними би могла да бъде разширена по посока на форми (*ем/им/ям/ъм/емр/ерм/хем/хим/сим*), в които се наблюдава промяна на гласната, появява се въвеждаща съгласна или се разменят местата на звуците. Като варианти на лексемата ИМ могат да бъдат посочени множество имена на селища, области, местности, реки върху днешните и историческите земи на българите: Ематия (област на Балканския полуостров с център Воден); Елима (местност край Котел, описана от Раковски); селата Емен (В.Т.), Емирово (Бс), Емирско (Бс), Емона (Бс), Еремия (Кд), Ерма река (См) и евентуално Симитли (Бл).⁷⁾

При селищни названия със съставка *имам*, *имар(ет)* турското влияние върху българската топонимия изглежда неоспоримо. Всъщност думите са от арабски произход и през вековете на турското робство придобиват голямо разпространение благодарение на господстващата религия. Първата означава мохамедански духовник, а втората – сграда за благотворителна дейност в помощ на бедни и на пътници. В преобладаващата си част тези имена са от района на Родопите

(Хасковско) и Североизточна България (Варненско, Шуменско, Разградско), където има компактни маси мохамеданско население – българско, турско, циганско. При липсата на сравнителни лексикографски проучвания в по-широки мащаби и с проникване в историческа дълбочина, се затвърждава убеждението, че посочените селищни названия са турско наследство в българската топонимия, поради което още след Освобождението започва преименуването на селищата. Окончателната смяна на имената е от 1934 г. Единствено при Имренлер е сменена само наставката, но е любопитно да се знае с какви мотиви е била запазена основата, за да звучи днес топонимът Имренчево. Много показателен за изходната основа и насочеността на езиковите влияния е топонимът Имрихоръ. Миков го е включил като примерът към раздела “Названия, свързани с имена от обществения живот.” Според неговото проучване *имрихоръ* е название за високопоставена социална роля и означава “първият султански коняр.” Няма коментар, че званието, а оттам и името на селото е от турски произход, но това някак “логично” се подразбира. Наистина при доказаното от автора турско влияние върху топонимията по българските земи, бихме могли да приемем на доверие и това селищно название, ако по-новите исторически изследвания не ни предоставяха възможност за евентуално преосмисляне. Не само по фонетичен признак (наличието на лексемата ИМ), но и по съдържание и функция на професионалната роля имрихоръ се родее с имник. В йерархията на длъжностите от времето на Първото българско царство според проучванията на множество наши учени имник/минник е не просто “първият сред конярите.” Тази титла осигурява високо обществено положение в държавната структура на Първото българско царство. От особена значимост в случая е не просто социалната престижност на ролята, която произтича от мястото на конницата във войската на древните българи, а фактът, че на лексикално равнище

титлата е обвързана с един от древнобългарските образи на цикличното време – коня, който у индоевропейците има статута на свещено животно. И едва след това, но именно поради особения статут на коня в мирогледа на българите, идва и званието, на което съответства висока позиция в структурата на държавната власт. Лексемата имник се открива в гръцки извори по повод на човека от обкръжението на цар Симеон, който участва във водените от него войни, като командва конницата. За високия статут на имника, който по време на война участва редом с кавхана и ичиргубоила, свидетелства още и включването му в дипломатически мисии (при цар Петър).⁸⁾ Титулатурата от времето на Първото българско царство е родна, древнобългарска и специално по отношение на имник като “главен коняр” в смисъл на военачалник на конницата, най-логично доказателство за правилността при разгадаването на смисъла на тази титла (но с възможност да премине и в антропоним или топоним) е фактът, че имен в езика на древните българи в съчетанието именшегор – означава година на коня - седма по ред от дванадесетгодишния цикъл на прабългарския календар.⁹⁾ По повод на имрихоръ след подробностите относно нашия имник, по-логично е да се мисли за заимстване на българска титулатура в султанския двор по няколко съображения: 1) старинността на нашата титла, писмено документирана от IX-X век; 2) българската практика по организация на конницата, предхождащата с почти хилядолетие тази на турската империя от късното средновековие; 3) хилядолетното присъствие на българска диаспора в Мала Азия, документирано чрез трайна топонимия; 4) фактът, че султанските конюшни са били обслужвани от т.н. войнуци. Това е съсловие, набирано от българска среда, като част от него произхожда от старата българска аристокрация. Опитът на войнуците не само като гледачи на коне, но и като специалисти по организирането на конница е бил дотолкова ценен, че по време на война

те били включвани в т.н. военнопомощни отряди.¹⁰⁾ Би могло да се допусне, че заедно с професионалния си опит те са пренесли в Турската империя и съответстващата му терминология. В този смисъл лексемата имрихоръ би могла да се появи под българско езиково влияние, забравено впоследствие от повлияната страна.

Що се отнася до Кайле/Кайлас и неговия отглас в топонимията, вече беше направен опит за връзка чрез посочените названия на местностите Шаян Кая, Каямийски скали и Кайлък.¹¹⁾ Предстои да представим селищните названия със съставки, които смятаме за фонетични варианти на Кайле/Кайлас, а именно онези, които започват с *кей/кай/кая* или *кал/кол/кул/кюл*. При всички случаи те имат някакво отношение към скала, камък, камениста местност или към същества, причастни на духовната и светската власт като своеобразна твърдина на духа и волята. Ще припомним, че *кая* и производните от нея – *кайлък*, *кайряк* се смятат за турцизми, но и тук все още има неосмислени факти от лексикографията, които биха могли да разколебаят общоприетото мнение. У Найден Геров лексемата *кая* се среща в много странна употреба в една гатанка, която има отношение към създаване на живот, при това от нещо мъртво. Приведеният текст-разгадка едва ли отразява истинския дълбок архаичен подтекст на гатанката.¹²⁾ От всички примери все пак остава впечатлението, че топонимите със съставка *кай/кая* маркират не каква да е твърда скала, а такава, в която като че ли има пещера. Това впечатление се подхранва и от някои примери, които далеч предхождат турското присъствие в Мала Азия и на Балканите. Те са свързани с легенди и исторически предания, в които мястото на знаменателното събитие е планиски процеп или пещера. Тъй като са датирани и локализирани в историческото пространство, топонимите на *кей/кая* сочат старинен местен произход и връзка с названията на общности (етнономи), териториално, но и генетично свързани с

предците на българите. Подробно представената от Венедикова Българска планина в Мала Азия привлича интереса с разказ за някакви кайсерийци, чиято столица през IV в. пр. Хр., по време на похода на Александър Македонски на изток, било селището Тарсус. Кайсерийците в случая заслужават внимание не само със своето название, но и поради преданието, че този народ (или двама братя, излъчени от него) е бил заведен от един светец, приобщен към безсмъртието чрез жива вода, в Българската планина, преведен (пуснат) през един планински процеп и отведен в някаква чудна градина. Кайсерийците останали там 40 години и били обучавани на много науки.¹³⁾ В този разказ релефът (планина, процеп, градина сред скалите), начинът, по който попадат в тази среда – чрез издигане и спускане, времетраенето на престоя и причината свидетелстват за посветителна дейност. Самият етноним би могъл да се тълкува като народ на посветени в условия, аналогични на онези в района на свещената планина Кайлас или на Кайле-града. Какъв е етническият състав на това малоазийско население, което е било възпитавано и отглеждано в Българската планина, ние не знаем. Но бихме могли да посочим аналогичен пример на Балканите, където според Миков някои от топонимите възпроизвеждат или отразяват в близък фонетичен изказ имена на тракийски пламена. Споменава се тракийското племенно название колейлети и без да прави пряка връзка с него, като продължава разсъжденията си относно селищните имена с тракийско потекло, Миков сочи сред примерите си и топонимите Колдоперъ и Калкура до с. Голяма Желязна, Трянско. Споменаването на троянското село е изключително важно, тъй като там се намира един от обектите (обходени от Васил Марков),¹⁴⁾ свързан по легендарен път със змея, а по археологически – със следи от древнотракийска култова дейност. Като селищно название с латински или вулгарно-латински произход (латински корен и славянска наставка според Миков?) са

посочените няколко топонима в района на същото село Г. Желязна. Миков ги поставя в групата на имената със запазен романски изговор – Калафат (до Вакарел и Г. Желязна) и Калкура (до Г. Желязна).

Много показателен за словесното наследство в земите на траките е топонимът Кейрес. Това е името на пещера, разположена някъде между реките Искър и Цибрица, “в която през 29 г. пр. Хр., значителна част от мизите, заедно с техните жени, деца, добитък и покъщнина са били принудени да се скрият, и затворени от М. Лициний Крас, измрели от глад.”¹⁵⁾ Самият Миков е убеден, че подир VI в. сл. Хр. започва да се изличава споменът за тракийското присъствие като обекти и топонимия. С подобна предубеденост той подхожда към анализ на събраните от него топоними, сред които онези със съставка *кал/кол/кул* (Калаващица, Калеица, Кулакли и пр.) той обявява за чуждици или за моделирани под гръцко и турско езиково влияние.

Трансформациите в именуването на селищната мрежа в границите на третата българска държава за времето от Освобождението до край на 80-те години на XX в. са представени в подборното изследване на Минчев и Коледаров. Подробно са регистрирани старите и новите имена на селищата, но, поради характера на труда (речник) липсва етимологичният подход. От това емпирично изследване се вижда, че селищата, чиито имена започват с кай, които никак не са малко, са били преименувани след Освобождението, поради убеждението, че са наследство от турско робство, което трябва да се отхвърли. Това са селищните названия Кайбиляре/Кайбалар (Странджа, Бс); Кай-булар (Полковник Чолаково, Рз); Кайклар (Бряг, Рз); Кайковска махала (Турян, Пд); Кайкъ (Стоян Михайловски, Вн); Кайкълар/Кайклар (Бряг, Рз); Кайкъ`махла/Кайкъл`махала (Соколово, Лч); Кайлар (Каменка, Хс); Каймаклии (Ценино, Бс); Кайматлии (Ценово, Хс); Кайнарджа (Извор, Бс); Кайнарджа (Малка Кайнарджа, Рз); Кайрак (Каменци, Рз); Кайрака

(Кайряка, Пд); Кайрака (Плъзище, Сф); Кайрак сейдели (Плазище, Хс); Кайредне (Снежина, Вн); Кайряка/Кайрака (Поибрене, Пд); Кайряк кьой/Каръ кьой (Крушевец, Бс); Кайряк кьой (Плазовец, Бс); Кайряк махле (Добромир, Бс); Кайрякът (Тънково, Хс). В случая с Кайладжи (Радинград, Рз) дали става дума за форма, която е по-близка до Кайле или за фонетичен вариант на калайджии, само по лексикални извори не може да се каже.

Опит за етимология и обосновка на новоизбраните имена откриваме у Миков, от чийто текст се вижда, че в доста случаи става дума за буквален превод на “турския” топоним: кайнак-извор; кую-кладенец; каяли/кайрак-камен, каменно поле. И отново прави впечатление, че топоними, които са еднозначно определяни от лексикографите като турцизми, се намират в непосредствена близост до култови тракийски обекти. Такъв е случаят с Куш-кая до Мезек, където е открита една от най-прочутите тракийски гробници.

Доста селищни имена с въвеждаща съставка кала са преименувани поради свързването им с чуждо (турско и гръцко) наследство. Това са Калагларе (Долно Левски, Пд); Калакастрово (Красно градище, Лч); Каламджилар (Кърчовско, Хс); Каланджа (Синеморец, Бс); Калаузлар/Калаозлар (Водач, Хс) и Калилар (Полянци, Сф). Повод за размисъл относно правомерността на така обоснованата езикова принадлежност на горепосочените топоними е селищното название Калатис (на гръцка колония от западния бряг на Черно море), което последователно се променя на Галато и Мангалия.¹⁶⁾ Не отвежда ли то, както и неговите по-късни фонетични промени към тракийски езикови следи, преминали и в езика на днешните българи? Още повече, че селищната ни система е представена с голям брой имена, съдържащи кале/кали/калу, които се възприемат като топоними с български произход. Такива са Калевище/ Калевица (преминала към Върбово, Пд);

Калейца, Лч; Калековец, Пд; Кален, Мн; Каленик, Мн; Каленик, Лч; Каленовци, Сф; Кален поток (дн. част от гр. Лом). Миков е склонен да изведе смисълът на тези топоними от кал (наводнена почва), като въз основа на писмени извори ги смята за старинни. Селищните названия със съставка Калан, Калина и Калоян той извежда от лични имена.¹⁷⁾

Съставката *калу* в топонимите Калугерене, Рз; Калугерица, Вн; Калугерово, Сф явно се възприема като заслужаващо уважение лексикално наследство. Въпреки че калугер според официалната българска лексикография е гърцизъм, значимостта на ролята се използва като аргумент не само да опазване на наследените, но и за подновяване на селищни имена с турски произход. “Около местата, в съседство с които е имало манастири, са запазени значителен брой названия, свързани с калугер. В някои документи още през 14 в. се споменават днешните села Калугерец (Бродс.) и Калугерица (Радов.). Днес по всички краища се чуват множество названия от този вид, като Калугер (Белоградчик), Калугерец до Кралев дол, Калугерица (Нови пазар), Калугерово (Ботевгр. и Пазард.), Калугерица до Байлово (Новос.), Калугеров-дол и пр. (...) “По името на богомилската секта кутугери е добило и названието си с. Кутугерци (Кюст.).”¹⁸⁾

Трагично и с по-сериозни последици за българите е тяхното изпадане в самозабрава, тяхното отчуждаване от собственото им хилядолетно лексикално богатство, което започва да се възприема като гръцко, латинско, арабско, турско. На практика чрез “побългаряването” на топонимията е заличена една старинна връзка между митичен или исторически персонаж (Боян-Имен, Има царе) и селищата (Кайле-града), свързани по някакав начин с него или със събития, които му се приписват.¹⁹⁾ Глъбинната връзка между названия на местности и селища със съставка, сочеща фонетична връзка с Кайле/Кайлас, Има/Имеон би могла да се докаже едва когато осмислим топонимията като елемент на

културен комплекс, който обема всички съставки на българската духовна вселена.

БЕЛЕЖКИ

1. Миков, В. (1943). *Произход и значение на имената на нашите градове, села, реки, планини и места*. София: Издание на автора.

2. Миков, В. (1943). *Произход и значение на имената на нашите градове, села, реки, планини и места*. София, с. 148. Вж. пак там с. 43, 60, 191, 245, 246.

3. Миков, В. Цит.съч., с. 105. *Българска митология*. София, 1994, с. 116-117,160 и цит. там литература.

4. Миков, В. Цит. съч., с. 199-200.

5. Миков, В. Цит. съч., с. 169, 182, 190, 196, 260.

6. Извлечението е от следните издания със справочен характер: Минчев, Н. & Коледаров, П. (1989). *Речник на селищата и селищните имена в България 1878-1987 г.*, София. *Енциклопедия България*. Т. 3, с. 115. *Пощенски код. Указател*, София, 1975, с. 43, където с. Имренчево е вписано в Шуменски окръг.

7. Имената на селищата са от *Пощенски код. Указател*, София,1975, което е доказателство за тяхната актуалност.

8. Венедиков, И. (1979). *Военното и административно устройство на България през IX и X век*. София, с. 45-46; Симеонов, Б. Титулная практика в ханской Болгарии: происхождение, структура и значение протоболгарских титулов в период между VII и X веками. *Балканско езикознание*, 3(198), 58-60; Станилов, С. (2003). *Българската монархия през средните векове*. София, с. 19; Гюзелев, В. (1981). Българската средновековна държава (VI-XIV в.). *Исторически преглед*, кн. 3-4, с. 192; ГИБИ, Т.5, 135-136, 211. *Христоматия по история на България*, Т. 1, с. 203; Съботинов, А. (2005). *Българският произход на цар Самуиловия род*. София, с. 58, бел.с. 74; Божинов, И. (1004). Цар Симеон Велики (с. 137, 142). *Кой кой е в средновековна България*. София, с.

171; Симеонова, Г. (2009). Продължение на дискусията по повод на имник/миник (с. 331-341). В: *Приятели за науката* (Сборник в чест на проф. д-р Тодор Балкански по случай неговата 65-годишнина). В. Търново; Симеонова, Г. (2010). *Похвално слово за коня*. София, с. 74-89.

9. Добрев, П. (1998). *Царственик на българското достолепие*. София, с. 30.

10. *История на България*. Т. 4, София, 1983, с. 81.

11. Симеонова, Г. (2010). Към въпроса за реалните (географски) и въобразените (легендарно-митични) обекти, съвместени във вселената на духа. *Венец*, 1(3), 347-387).

12. Геров, Н. (1976). *Речник на българския език*. Т. 2, София, с. 358. Гатанката е следната: “Седи кая, та се кае, чока мрътвы да излязат” – квачка мъти пиленца. Геров, Н. (1978). *Речник на българския език*. Т. 6, София, с. 153: “Кайракъ – 1. Камениста рътлина, обрасла с трева и драки; 2. място, обрасло само с драки. *Турско-български речник*, София, 1952, с. 282: кая –твърд, як камък, скала.

13. Венедикова, К. (1998). *Българите в Мала Азия от древността до наши дни*. София, с. 252-253.

14. Марков, В. (2002). *Следите на Бога*. Благоевград.

15. Миков, В. Цит. съч., с. 44. Вж също с. 41, 67, 69, 77, 81; Венедикова, К. (1998). *Българите в Мала Азия от древността до наши дни*. София, с. 252-253.

16. Миков, В. Цит. съч., с. 59. Вж също с. 56, 71, 73, 177, 215, 216, 217, 240; Минчев, Н. & Коледаров, П. (1989). *Речник на селищата и селищните имена в България, 1878-1987 г.*, София; специално за Кайладжи – пак там, с. 135.

17. Вж *Речник на селищата*: Калиманица, Мн; Калиманци, Сф; Калиманци (бивше Гевреклер, Вн); Калимок (обединени в Радецки, Рз); Миков, В. Цит. съч, с. 129 смята, че топоними като Калиманско поле в Щипско и Калиман в Пирдопско “ни нпомнят името Калиман, което вероятно ще е било разпространено през 13 и 14 в.” Калина (бившето Емирлер, Вн); Калина (бивше

Чорокалина, Мн); Калинка (бивше Керменлер, Хс); Калино (бивше Чамурлу, Вн); Калиновци (бивше Кукуда, Кокуда, Лч); Калипетрово, Рз; Калитиново (бивше Джуранлии, Хс); Калище, Калища, Сф; Калкас (от 1955 г. към Перник); Калково, Сф; Калово, Бс; Каломен, Лч; Калотина, Сф; Калотинци, Сф; Калофер, Пд. Множество преименувани села образуват новите си имена със съставка Калоян: Калоян (бивше Юнуз бунар, Горно Юнуз бунар, Вн); Калояновец (бивше Джамбазито, Хс); Калояново (бивше Селджиково, Пд); Калояново (бивше Тутлуджа, Бс); Калоянци (бивше Кара бахаслъ, Хс). При топоними, произлизащи от имена на лица, сред най-продуктивните Миков сочи това на цар Калоян. “Името на Колояна, обаче, се среща запазено в значителен брой названия. Но всички тези наименования имат ли нещо общо с Калояна, или те стоят във връзка с някои други калояновци, между които и управителят на Боянската крепост, севастокракор Калоян, който през 1259 г. е съградил известната Боянска църква, засега със сигурност не може да се установи. До Желява (Новосел.) един стар път се казва *Калоянов път*, до Белащица (Пд.) има *Калоянов връх*, над Мъглиш (Каз.) една порутена крепост се нарича *Калоянка*, а до Колена (СЗ) една местност носи името *Калоенец*. Кварталът около ул. Цар Калоян в София до около Освобождението се е наричал *Калоянова махла*” (Миков, в. Цит. съч., с. 128).

18. Миков, В. Цит. съч., с. 170-171; Минчев, Н. & Коледаров, П. (1989). *Речник на селищата и селищните имена в България 1878-1987 г.*, София, с. 135-137.

19. Симеонова, Г. (2010). Словесни отломки от „Веда словена.” *Минало*, кн. 1, с. 52-74; Симеонова, Г. (2011). Планината Имеон – география, митотворчество или неизречено послание с ономастичен код. *LiterNet*, <http://litenet.bg/publish/26/gatia-simeonova/planinata.htm>

✉ Prof. Dr. Gatya Simeonova, DA
Institute of Ethnology & Folklore Studies with Museum of Ethnography,
Bulgarian Academy of Sciences
6A, Moskovska Str., 1000 Sofia, BULGARIA
E-Mail: gali_46@abv.bg

© 2012 Venets: Author

